

Halyomorpha halys (bzdocha mramorovaná) - 2026

Možno ste sa s ňou už stretli. Charakterizovať tento druh bzdochy možno ako cicavý hmyzí druh bežného nekaranténneho škodcu, ktorý patrí do radu polokrídlavce (*Hemiptera*) a čeľade *Pentatomidae*. Ide o invazívny druh bzdochy, ktorej pôvod je vo východnej Ázii. Škodca bol zavlečený na územie Európy, pričom je široko rozšírený aj na území Slovenska.

Halyomorpha halys je polyfág napádajúci viac ako 100 druhov rastlín, medzi ktorými nájdeme ovocné rastliny (napr. malina, čučoriedka, hruška, broskyňa, mandľa, slivka, višňa, čerešňa, marhuľa, moruša, jabloň, orech, lieska, figovník a vinič), poľné plodiny (napr. kukurica, baklažán, rajčiak, fazuľa, chmeľ, slnečnica, sója, paprika, tekvica a uhorka) a lesné, parkové a okrasné rastliny (napr. lipa malolistá, agát biely, ruža, ricín, dub, platan západný, jaseň, buk lesný, hrab, breza, javor, pajaseň, budleja, cezmína a ibištek).

Na začiatku vývoja škodca (nymfy) uprednostňuje listnaté stromy a kríky (najmä v blízkosti lesných porastov). Dôležité je upozorniť, že aj malé populácie v ovocných sadoch dokážu spôsobiť straty úrody až do výšky 25 %. Väčšina zeleninových rastlín býva napadnutá od konca júla až do septembra. Pri sóji škodca napáda hlavne okraje polí, ktoré ideálne hraničia s kukuričnými poľami a lesným porastom. Práve cicanie rôznych rastlinných štiav je hlavným zdrojom potravy. Dospelé jedince sa živia plodmi, pričom nymfy (larválne štádium) sa živia na listoch, stonkách a plodoch. Najväčšie škody na rastlinách vznikajú v dôsledku požeru na jadrovom (napr. jabloň a hruška) a kôstkovom ovocí (napr. višňa, čerešňa) a na semenách vo vnútri strukovín (napr. fazuľa a sója). Počas žeru listov bzdocha vytvára lézie s priemerom 3 mm, ktoré sa stávajú nekrotickými a splývajú. Znáмым špecifikom bzdochy je nepríjemný štipľavý zápach počas vyrušenia alebo zabitia jedinca.

Dospelé jedince sú dlhé 12 – 17 mm hnedého alebo sivastého sfarbenia a ich telo je škvrnité. Dospelá samička cez leto kladie 50 – 400 vajíčok v skupinách po 20 – 30 vajíčok na spodnú stranu listov. Dospelé jedince vykazujú pohlavne špecifický veľkostný dimorfizmus. Vďaka väčšej a silnejšej stavbe tela a krídlam sú samičky vhodnejším pohlavím pre migračný let a rýchle šírenie populácie do nových oblastí. Bzdocha sa vyvíja cez 5 štádií nymfy, až kým sa vyvinie dospelý jedinec. Táto bzdocha sa pokladá za výborne lietajúceho a mobilného škodcu, ktorý sa počas vegetačného obdobia presúva z hostiteľa na hostiteľa (zo skoro dozrievajúceho ovocia na neskoro dozrievajúce plody ovocia). Na dlhé vzdialenosti sa škodca môže šíriť aj obchodom s hostiteľskými rastlinami, prepravou tovaru a prichytený na vozidlách. Aktivita dospelých jedincov prebieha hlavne v noci, keď hľadajú partnerov alebo zdroje potravy. V našich klimatických podmienkach má bzdocha 1 generáciu za rok a vývoj generácie trvá 2 až 5 mesiacov.

Začiatkom jesene sa dospelé jedince začínajú zhromažďovať na budovách a domoch (na stenách, rámoch okien) a hľadať miesta, kde by prečkali zimu. Vyhľadávajú miesta, ktoré sú dobre skryté, tesné a suché. Prezimujúce jedince boli nájdené aj v suchých štrbinách stromov s hrubou kôrou, najmä v duboch a agátoch. Bzdocha reaguje na skrátenie dĺžky dňa na jeseň prechodom do diapauzy, a tak zimu prežívajú iba pohlavne nezrelé dospelé jedince. Postupne potom od marca alebo apríla vylietajú zo zimovísk. Prezimujúce samičky nezačínajú klásť vajíčka ihneď po vyletení zo zimoviska, ale potrebujú čas na dokončenie diapauzy a začiatok reprodukcie.

Na chemickú ochranu, pre profesionálneho používateľa, sú povolené nasledujúce prípravky na ochranu rastlín:

- Cyperfor 100 EW, Sherpa 100 EW (cypermethrin) – bzdochy - okrasné rastliny a dreviny;

- Karate Zeon 050 CS, Karate Zeon 5 CS, Karathe Zeon 5CS, Kusti, Ninja Zeon 5 CS, Sentinel, Vaztak Pro (lambda-cyhalothrin) - lesné porasty - listožravý a cicavý hmyz;
- Decis Forte, Delta Expert, Dinastia Expert, Dinastia Forte, Decis Expert 100 EC, Nuyard, Patriot (deltamethrin) - listožravý a cicavý hmyz - lesné škôlky;
- Decis EW 50 (deltamethrin) - žraví a cicaví škodcovia - jabloň, hruška, čerešňa, slivka;
- Decis Protech (deltamethrin) - žraví a cicaví škodcovia - jadroviný, čerešňa, višňa, slivka;
- Delta EW 50, Dinastia (deltamethrin) - žraví a cicaví škodcovia - jabloň, hruška, čerešňa, slivka;
- Neemazal_T_S (azadirachtin) - žraví a cicaví škodcovia - špargľa, okrasné rastliny, stonková zelenina.

Na chemickú ochranu pre neprofesionálneho používateľa (vhodné pre záhradkárov v malospotrebitel'skom balení – MB) sú povolené nasledujúce prípravky na ochranu rastlín:

- Sanium Ultra AL iba v MB (deltamethrin) - žraví a cicaví škodcovia - ruža, okrasné rastliny, paprika, uhorka, cuketa, rajčiak, baklažán, fazuľa, jabloň, hruška, čerešňa vtáčia, slivka, kukurica, bylinky;
- Neemazal_T_S v MB (azadirachtin) - žraví a cicaví škodcovia - okrasné rastliny;
- Sanium Ultra iba v MB (deltamethrin) - žraví a cicaví škodcovia - ovocné dreviny, okrasné rastliny;
- Zdravá záhrada - Prípravok proti larvám pásavky a inému škodlivému hmyzu a Zdravá záhrada - Prípravok proti voškám, strapkám a inému škodlivému hmyzu – oba sú iba v MB (azadirachtin) - žraví a cicaví škodcovia - okrasné rastliny;
- Prípravok na ochranu stromov v kelímku a Vermifix – sú oba iba v MB (polyolefíny) - larvy a dospelé štádiá hmyzu - ovocné stromy, okrasné stromy, skleníkové kultúry, zelenina, izbové rastliny a poľné plodiny.

Okrem toho sú povolené pomocné prípravky - Bug-Scan® Roll Blue (polyolefíny) dostupný aj v MB všeobecne na žravých a cicavých škodcov - všetky plodiny. Ide o valcové lepové pasce určené na včasné odhalenie hmyzu a sledovanie vývoja jeho populácie v chránených priestoroch. Prípravok Chemstop – Ecofix (ataktický polypropylen) je taktiež aj v MB všeobecne na larvy a dospelé štádiá škodlivého hmyzu – stromy.

Pre správne použitie všetkých prípravkov uvedených vyššie sa treba riadiť pokynmi, ktoré sú uvedené na etikete každého autorizovaného prípravku na ochranu rastlín alebo pomocného prípravku!

Ing. Maroš Lučaj, ÚKSÚP - Odbor ochrany rastlín

8.10.2026